

Maakuntahallitus

§ 20

28.02.2022

## **Lausunto Helsinki, Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaava, osallistumis- ja arviointisuunnitelma**

Maakuntahallitus 28.02.2022 § 20  
41/06.02.00/2022

### Tiivistelmä

Osayleiskaavalla laajennetaan kantakaupunkia Lahdenväylän suunnassa, tiivistetään kaupunkirakennetta Viikin-Malmin pikaraitiotien joukkoliikennevyöhykkeellä, turvataan Vanhankaupunginlahden Natura-arvot sekä yhteensovitetaan Lahdenväylän liikenteellinen toimivuus kehittyvän kaupunkirakenteen kanssa.

Osayleiskaavalla on tärkeä merkitys sekä laajojen vaikutustensa takia että maakuntakaavan ja Yleiskaava 2016 tavoitteiden toteutumisen kannalta. Kaavan tavoitteet ovat kannatettavia ja niillä on myös seudullista ja maakunnallista merkitystä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimii hyvänä pohjana kaavan laadinnalle.

Osayleiskaavan vaikutukset ovat osin seudullisia ja jopa valtakunnallisia. On tärkeää huomioida ja arvioida kaavan vaikutukset koko siltä alueelta, johon sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia.

Suunnittelualueen sijainti on erinomainen yhdyskuntarakenteen monipuoliselle kehittämiselle ja kestävästä liikkumisesta edistämiseksi. Alueen tiivistäminen on linjassa maakuntakaavan kasvun kestävästä ohjaamisen tavoitteiden ja suunnitteluperiaatteiden kanssa.

Kaupunkirakenteen tiivistämisen reunaehtona on huomioitava Lahdenväylän merkitys valtakunnallisena ja seudullisena joukkoliikenteen ja tavaraliikenteen yhteytenä.

Kaavan toteuttamisen vaikutukset eivät saa heikentää Vanhankaupunginlahden Natura-alueen suojelun perusteena olevia arvoja. Natura-alueen ja Vantaanjoen virkistysalueen välisen viheryhteyden säilyttäminen ja vahvistaminen tulee ottaa huomioon aluetta kehitettäessä.

### Asian vireilletulo

Osayleiskaava on tullut vireille vuonna 2022. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on nähtävillä 26.1.–28.2.2022.

### Asian tausta

Yleiskaavan 2016 toteuttamisohjelma on päivitetty uuden kaupunkistrategian mukaiseksi ja päivityksen yhteydessä on tarkasteltu yleiskaavakokonaisuuden täydentämis- ja muuttamistarpeita koko kaupungin alueella. Viikinrannan-Lahdenväylän alueen yleiskaavallisen tilanteen päivittäminen on määritelty yhdeksi ensisijaisista muutostarpeista Helsingissä.

Maakuntahallitus

§ 20

28.02.2022

Suunnittelualue käsittää Lahdenväylän varren reuna-alueita Koskelasta Kehä I:lle. Osayleiskaavalla laajennetaan kantakaupunkia Lahdenväylän suunnassa, tiivistetään kaupunkirakennetta Viikin-Malmin pikaraitiotien joukkoliikennevyöhykkeellä, turvataan Vanhankaupunginlahden Natura-arvot sekä yhteensovitetaan Lahdenväylän liikenteellinen toimivuus kehittyvän kaupunkirakenteen kanssa.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Tavoitteena on laatia osayleiskaava valtuustokauden 2021-2025 aikana.

### **Kaavatilanne**

#### *Maakuntakaava*

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus eli Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat tulivat pääosin voimaan 24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltyä kaavakokonaisuudesta jätetyt valitukset. Hallinto-oikeus hylkäsi pääosan valituksista. Kaavakokonaisuuden täytäntöönpanokielto ei ole enää voimassa hylättyjen valitusten osalta. Helsingin seudun vaihemaakuntakaava (jatkossa maakuntakaava) ohjaa osayleiskaavan laadintaa.

#### *Yleiskaava ja muut suunnitelmat*

Yleiskaava 2016 osoitti Lahdenväylän käytävään kantakaupunkimaista rakentamista, jolla Viikin alueellinen keskusta yhdistyy kantakaupunkiin. Korkein hallinto-oikeus kumosi Lahdenväylän kaupunkibulevardimerkinnän ja siihen välittömästi liittyvät kantakaupunkimerkinnät. Kumotun alueen osalta voimassa on Yleiskaava 2002. Muilta osin alueella on voimassa Yleiskaava 2016 sekä Helsingin maanalainen yleiskaava 2021.

Osayleiskaava-alue kuuluu Viikin-Malmin pikaraitiotien yleissuunnitelmaan. Viikin-Malmin pikaraitiotietä suunnitellaan uutena joukkoliikenteen runkoyhteytenä keskustasta Viikin kautta Malmille.

Ehdotus lausunnoksi

**Uudenmaan liitto näkee yleiskaavaa täydentävän osayleiskaavan erittäin merkittävänä kaavan laajojen vaikutusten takia ja pitää osayleiskaavaa tärkeänä maakuntakaavan ja Yleiskaava 2016 tavoitteiden toteutumisen kannalta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimii hyvänä pohjana kaavan laadinnalle. Kaavan tavoitteet ovat kannatettavia ja niillä on myös seudullista ja maakunnallista merkitystä.**

Kaavahankkeen valmisteluvaiheeseen sisältyvä skenaariotarkastelu on kiinnostava ja havainnollinen tapa tuoda esille alueen vaihtoehtoisia kehittämisen suuntaviivoja.

Osayleiskaavan vaikutukset ovat etenkin Lahdenväylän osalta seudullisia ja jopa valtakunnallisia. Lisäksi kaava-alueen välittömään läheisyyteen

kohdistuu vaikutuksia etenkin liikenteeseen, yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskuntatekniseen huoltoon, luonnon monimuotoisuuteen, ekologiseen verkostoon, virkistykseen ja kulttuuriympäristöön. **On tärkeää huomioida ja arvioida osayleiskaavan vaikutukset koko siltä alueelta, johon sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia.**

Uudenmaan liitto kiinnittää lausunnossaan huomiota eri tavoitteiden yhteensovittamiseen sekä tuo esiin kasvun kestävä ohjaamisen hyvät edellytykset, liikenteen kehittämistarpeet sekä luonto- ja virkistysarvojen huomioon ottamiseen jatkosuunnittelussa. Kaavamerkintöjen lisäksi maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset ohjaavat osayleiskaavan laadintaa.

#### Yhdyskuntarakenne

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa suunnittelualue on osoitettu taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä ja osin pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeenä. Alueella sijaitsee myös maakuntakaavan keskusmerkintä. **Suunnittelualan sijainti sujuvien bussiyhteyksien sekä tulevan raitiotien varrella on erinomainen yhdyskuntarakenteen monipuoliselle kehittämiselle ja kestävä liikunnan edistämiseksi.** Osayleiskaavan tavoite tiivistää Lahdenväylän ympäristöä joukkoliikenteen kannalta edullisella vyöhykkeellä on erittäin kannatettavaa ja **edistää maakuntakaavan kasvun kestävä ohjaamisen tavoitteita sekä verkostomaisen joukkoliikennekaupungin kehittämistä.**

#### Liikenne

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Lahdenväylä ja Koskelantie Lahdenväylän länsipuolella on osayleiskaavan kohdalla osoitettu liikenteen, etenkin joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittäväksi tieksi tai kaduksi. Viivamerkinnällä osoitetaan ne tiet tai kadut, joilla on tärkeä merkitys valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen linja-auto ja/tai tavaraliikenteen yhteytenä valtakunnallisiin tavara- ja joukkoliikenteen terminaaleihin Helsingin kantakaupungissa.

Lahdenväylä on keskeinen valtakunnallisen ja pitkämatkaisen tavaraliikenteen reitti, joka johtaa Eteläsatamaan ja Katajanokalle. Yleiskaava 2016 osoittaa edellä mainitut satamat satama-alueina. **Valtakunnallisen ja pitkämatkaisen tavaraliikenteen yhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet on turvattava** niin kauan kuin Helsingin kantakaupungissa on valtakunnallisesti merkittäviä henkilö- ja tavaraliikenteen terminaaleja.

Kaava-alueella Lahdenväylä on myös joukkoliikennekäytävä, jota tulee kehittää ja jolla pitkämatkaisen seudullisen ja valtakunnallisen joukkoliikenteen sujuvuus on turvattava. Kaava-alueella Koskelantie on merkitykseltään mahdollisesti muuttuva linja-autoliikenteen reitti, mutta **yhteydet valtakunnallisiin joukkoliikenneterminaaleihin on turvattava** kantakaupungissa.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on merkitty kaava-alueelle joukkoliikenteen vaihtopaikka Lahdenväylälle Viikin

Maakuntahallitus

§ 20

28.02.2022

keskustaan. Kohdemerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät joukkoliikenteen vaihtopaikat. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee joukkoliikenteelle ja vaihtopysäkeille varata reitit, joilla voidaan vaihtaa sujuvasti joukkoliikennemuodosta ja -linjastosta toiseen. Kaava-alueella **Viikin-Malmin ja Raide-Jokerin pikaraitioteiltä tulee mahdollistaa sujuvat vaihtoyhteydet seudulliseen ja pitkämatkaiseen linja-autoliikenteeseen.**

#### Ympäristön arvot

Maakuntakaavan määräykset edellyttävät huomioimaan arvojen säilymistä ja luovat osaltaan reunaehdot tiivistämiselle. Osayleiskaavan lähtötiedoissa onkin laajalti tunnistettu alueen luonnon- ja kulttuuriympäristöjen arvoja.

Suunnittelualueen kaakkoispuolelle on maakuntakaavassa osoitettu Natura 2000-alue Vanhankaupunginlahden lintuvesi (FI0100062), joka on sekä luonto- että lintudirektiivin mukainen suojelualue. **Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointi ja sen yhteydessä esitettyjen suositusten huomiointi ovat olennaisen tärkeä osa suunnitteluprosessia.** Tässä on syytä hyödyntää soveltuvilta osin maakuntakaavoituksen yhteydessä vuonna 2019 tehdyn Natura-arvioinnin tuloksia, jotka sisältävät myös ehdotuksia toimenpiteistä heikentävien vaikutusten ehkäisemiseksi tai lieventämiseksi. Suunnittelualueella jäljellä olevilla viheralueilla voi olla merkitystä mm. eri lajien ekologisten yhteyksien toimivuuden kannalta. Arvioinnin ja siinä esitettyjen suositusten huomioinnin avulla voidaan varmistua siitä, ettei uusi rakentaminen ja sen vaikutukset, mukaan lukien virkistyskysynnän kasvu, merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia arvoja.

Maakuntakaavassa on osoitettu Vanhankaupunginlahden kansainvälisestikin merkittävien luontoarvojen ja Vantaanjoen virkistysaluemerkinnän välille viheryhteystarvemerkinä. Yhteystarve on tärkeä osa Helsingin seudun viherkehää, sillä se yhdistää merenrannan sisämaahan ja Helsingin keskustuon. Yhteyden ekologinen merkitys on tunnistettu Uudenmaan liiton selvityksessä *Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyyysien perusteella* (2018). Zonation-analyyysien mukaan kyseinen yhteys on nykytilassaan jo heikentynyt eikä sille ole vaihtoehtoisia sijaintiratkaisuja tiiviisti rakennetussa ympäristössä. **Viheryhteyden säilyttäminen ja vahvistaminen tulee ottaa huomioon aluetta kehitettäessä.**

Uudenmaan liitto näkee osayleiskaavahankkeen erittäin merkittävänä ja kannustaa kaavatyössä eri viranomaisten ennakoivaan ja rakentavaan yhteistyöhön, jolloin kaavatyön tavoitteet voidaan yhteistyössä paremmin saavuttaa.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus

– päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon

Maakuntahallitus

§ 20

28.02.2022

- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja täydensi lausunnon alaotsikon ”Liikenne” ensimmäistä lausetta sanoilla ”liikenteen, etenkin” (täydennys osoitettu lihavoittein alla)

Liikenne

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Lahdenväylä ja Koskelantie Lahdenväylän länsipuolella on osayleiskaavan kohdalla osoitettu **liikenteen, etenkin** joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittäväksi tieksi tai kaduksi.

Muutoin pohjaehdotus pysyi muuttumattomana.

**Päätös:**

**Maakuntahallitus**

- **päätöksi antaa muutetun pohjaesityksen mukaisen lausunnon**
- **tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi  
Asiantuntijat Ilona Mansikka ja Jouni Suominen

Täytäntöönpano:

Päätösote: Helsingin kaupunki